

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

186. Clericus ex portione hæreditatis acquisiuit aliquos boues, quos aliquando post culturam suorum prædiorum aliis locabat, quæsierunt, an esset Clericus negotiator? Et quid si iumenta emat, vt ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

sed Nouitius absolute non est Religiosus; nec in odio venit sub nomine Religiosorum: Ergo cum talis lex sit pœnalis, non comprehendit Nouitios.

3. Sed hic obiter non desinam apponere dubium discussum *ubi supra*, à Cardinali de Lugo, *num. 57*, quia sepius in praxi potest accidere, quare ipse quid dicendum de hoc casu an contineat negotiationem prohibitam; si pecunias, quas ex propriis redditibus vel fructibus habes in alio Regno, non possis ad te Romam, vbi eis indiges, afferre sine magno decremento. & iactura, eo quod moneta Neapolitana, vbi gratia, minus Romæ valeat, quam Neapoli, & ideo ne afferas pecunias, Romæ minus vtilis, facis ea pecunia emi Neapoli merces aliquas, quas Romæ vendere possis eodem pretio, & fortasse maiori. In quo casu distingendum puto: nam vbi Neapoli pecunia illa æquiualeat Romæ in valore, ita vt non plus valeat Iulius Romanus, quam Neapolitanus, vel non æquiualeat. In posteriori casu videtur esse negotiatio prohibita, nam verè emis Neapoli merces, vt Romæ carius vendas: ibi enim emisti centum Iulius Romanis, cum tamen pec Neapoli, nec Romæ Iulius Neapolitanus equiualeat Romano; quare perinde est, ac si Neapoli emisses nonaginta Iulius Romanis, quibus æquiualebant etiam ibi centum Neapolitani, vt Romæ postea vendas centum Iulius Romanis. In priori autem casu, non videtur esse negotiatio illicita: quia non emis, vt carius vendas; emis enim Neapoli centum Iulius Neapolitanis, qui ibi æquiualeant centum Romanis, vt eodem pretio Romæ vendas, & tuam pecuniam sine detrimento trajicias: sicut si ibi commutares Iulios Neapolitanos, pro Romanis, quos sine detrimento valoris posses tecum afferre. Quare nec credo id fore illicitum, licet scires merces illas carius esse Romæ vendendas, quando intentio tua non est illius lucri, sed seruandi te indemnem; quod autem per accidens maiori pretio vendas, est per accidens, & non minus emisses sine spe etiam illius lucri. Sicut si debitor tuus, qui tibi debet centum aureos in Hispania, eos tibi Romæ soluat, vbi pecunia plus valet, quam in Hispania, posses illos recipere, quia luctum illud non est intentum, sed solum recipere id, quod tibi debetur. Hucusque Eminentissimus Cardinalis de Lugo, cui ego vt satis probabiliter loquenti adharco.

RESOL. CLXXXIV.

An saltem, qui habet beneficium Ecclesiasticum, sed nondum est ordinatus in Sacris possit negotiari per se ipsum? Ex p. 1. tr. 8. Ref. 73.

Sup hoc in Ref. seq.

§. 1. Negatiue responder Salas *de contract. tract. de empt. dub. 2. n. 5.* qui citat Rebellium, Vegham, Sà, & Tabienam. Tenet etiam hanc sententiam Moltesius in *sum. tom. 2. tr. 12. c. 4. n. 129.* & Bellettus in *disquis. cler. part. 1. §. 21. n. 17.*

2. Non reticebo tamen, aliquos DD. in contrarium inclinare, vt notat Squillante *de oblig. cler. part. 2. dub. 3. n. 39.* & P. Molina *de iust. r. 2. tr. 2. disp. 342. n. 2.* vbi ait: [De beneficiariis, qui in sacris non sunt constituti, anceps est Syluest. inclinareque videntur Doctores alij, illos non peccare lethaliter.]

Sup hoc in Ref. not. præterita.

RESOL. CLXXXV.

An Beneficiarius tantum in minoribus Ordinibus iniunctus possit sine peccato mortali negotiationem exercere? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 20.

§. 1. De hoc casu nouissimè interrogatus fui, & respondi communiter negatiuam sententiam tenere Doctores, quos ego citauit in parte prima, tractatu de contractibus, & resolutione 73. quibus adharere etiam citato Eminentissimus Cardinalis de Lugo, *de Ref. an. Insuper tomo secundo, disputatione 26. sectione vltima, numero vigesimo sexto*, ex ratione ait ille, prohibitionis, quæ est, vt qui Deo vacant, & seruiunt, non se implicent negotiis secularibus, quia nemo potest duobus dominis seruire; beneficiarius autem addictus est ministerio, & officio Ecclesiastico, & debere ex officio Ecclesiæ inseruire, & canere, vel recitare Diuinum Officium: & quidem si beneficium esset curatum, magis indecens esset, eiusmodi beneficium etiam ante Ordines sacros susceptos negotiari, quam subdiaconum simplicem nullum habentem beneficium. Secundo à posteriori probari potest, quia ex Bullis Pontificum spolia accipiuntur ex bonis non solum Ecclesiasticis, beneficiarii morientis, sed etiam ex acquisitis per negotiationem prohibitam, & illicitam: hæc autem spolia non minus fiunt, quando beneficiarius carebat Ordine sacro, quam si illum haberet, ergo supponitur negotiatio in vtroque esse illicita, & prohibita, quia vterque vacare debet Deo, & non negotiationi mandana.

2. Sed quia consulens quærebat à me, an in contrarium adesset opinio probabilis, ego asserui non obstantibus supradictis, beneficiarios non habentes Ordines sacros non comprehendi sub prohibitione negotiandi, docere probabiliter ex Societate Iesuy doctum Patrem Gasparem Hurtado, *de Contractibus disp. 2. difficult. 17.* vbi sic ait: Conueniunt Doctores dictam negotiationem prohiberi Clericis constitutis in sacris, non verò tantum in minoribus, quod contra nonnullos existimamus verum, quamuis sint beneficiarij. Ita ille: & hanc sententiam probabilem putat ex eadem Societate Filiuscius *1. 2. tr. 35. c. 1. n. 20.* & nouissimè me citato Trullench. in *Decal. to. 2. lib. 7. c. 20. dub. 19. n. 7.*

RESOL. CLXXXVI.

Clericum ex portione hereditatis acquisiuit aliquos boues, quos aliquando post cultum suorum prædiorum alij locabat, quæserunt, an esset Clericus negotiator? Et quid si iumenta emat, vt postea lucri gratia locet? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Refol. 62.

§. 1. Ad casum propositum respondeo, consulentem Aminimè negotiatorem dicendum esse, ex auctoritate Molinae *de iust. r. 2. tr. 2. disp. 347. n. 24.* vbi sic ait, Ecclesiastici locare possunt propria iumenta, emere autem iumenta solum, vt ea locent, genus est negotiationis, atque adeò ipsis illicitum. Ita ille, sed in nostro casu consulens non emit boues, & equos, vt eos locaret, sed ex portione hereditatis ipse acquisiuit, ergo non est dicendus negotiator, si illos aliquando locet, vt rectè dixit Molinae, & ita in terminis declarauit sacra Congregatio Concilij, teste Aldano in *comp. can. res. 1. 2. tit. 20. n. 3.* & Barbol. in *coll. dec. verb. Cler. fol. 178.* in his verbis Clerici beneficiarij possunt operas suorum bouum, quos pro laborandis prædiis suis patrimonialibus, seu beneficalibus, aut ad eos quoquo modo spectantibus, retinere, dum sibi vacat, aliis locare pro certa mercede, absque periculo spoliij, & pœnarum clericis negotiatoribus, impositarum, dum modo tor iuga bouum retineantur, quot sunt pro prædiis necessaria, vel si vltra necessitate boues illi nati sint ex vaccis, que pro necessitate culturae prædiorum, vel alio licito modo retineantur. Ita sacra Cōgregatio. Sed in nostro casu, consulens tenet illos boues pro cultivatione suorum prædiorum, & licet forsità (quod nescio) aliqui sint superflui, tamen quia ad ipsum non perueniunt ex exemptione cum

cum animo ad eum locandum, sed licite illos retinet, tanquam portionem hereditatis. Ergo, vt firmat S. Congregatio, non erit negotiator si illos locet. Et ita ego sentio, saluo, &c.

2. Nota quod post hanc scripta inueni à fortiori sententiam nostram confirmare Eminentissimum de Lugo de iust. 2. disp. 26. sect. 3. n. 34. vbi sic ait. Addit similiter idem Molina in fine illius disputationis, illicitum esse, si Clericus iumenta emat, vt postea lucrati graua ea locet. De quo tamen ego magis dubito quia ipse Molina faceret, posse Clericum propria pradia, vel iumenta locare; postquam autem illa emit, iam sunt propria illius, sicut si dominata fuissent; quod verò eo animo emerit, non videtur satis, qui licet pradia emerit animo ea locendi colonis, id non esset illicitum, nec faceret negotiationem: cur ergo emptio iumentorum animo locandi magis erit negotiatio, quam emptio domuum, praeiorum, vel aliarum rerum animo locandi? Fateor tamen, si frequenter emerentur alia, & alia animalia ad eum vsum, (speciem aliquam negotiationis habere: si tamen semel empta fuissent, & postea diutius in eo exercitio haberentur, non video maiorem indecentiam, quam si semel domus empta fuisset ad locandum, vel grex ad vendendos eius fructus. Vtque huc Cardinalis Lugo.

RESOL. CLXXXVII.

aliqua notabilia circa negotiationem Clericis & Religiosis interdicta.

Et inter alios casus, qui praxi adducuntur, queritur, an Clericis sit interdictum emere vvas, vt vinum ad vendendum faciant?

Et an Clericus, vel Religiosus peccet mortaliter, si vna, vel altera vice negotietur?

Et an Episcopus possit tenere cymbam piscatoriam pro suo vsu, familiae, praedicatorum, hospitium, &c. & piscet, qui postea supersunt vendere?

Et an Clericus possit emere pro victu suo, & familia in abundantia, & si quid superest postea vendere, etiam si vendat carius, quam emerat? Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. Resol. 10.

§. 1. Vero primò, an Clericis sit interdictum emere vvas, vt vinum ad vendendum faciant? Negatiue respondet Carolus Antonellus de Reginin. Ecclesiast. Episcop. libro 6. cap. 7. numero 14. vbi sic ait: An verò Clerici possint aliquid lucrati ex honesto artificio? Respondeo affirmatiue ex cap. nunquam, de consec. distinct. 5. cap. Clericus vitium, & cap. sequent. 91. distinct. etiam sine necessitate; differt si quidem negotiatio ab artificio; quia negotiatio tunc dicitur, quando res empta non mutata forma, alteri venditur; artificio verò dicitur, quando prima forma totaliter est mutata, vt ibidem dicit Genuensis numero secundo, & alij. Vnde licitum est Clericis emere vvas, vt vinum ad vendendum faciant, vt oliuas vt oleum vendant. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam tenet Dicaillus de iust. libro secundo, tractatu nono, disputatione prima, dubio quinto, numero 238. & Casrus Palaua tomo tertio, tractat. 16. disputatione 4. puult. 1. §. 3. numero quarto, vbi sic asserit; Affinis negotiationi prohibita est conditio, quae Clericis in Sacris, & Religiosis interdicitur expresse cap. 1. & 3. 21. questione 3. & cap. 1. ne Clerici, vel Monachi. Sed non qualibet conductio hac prohibitione continetur; nam si conducas agros, vt per te, tuoque colonos colas in tui sustentationem, non peccas; Item si proprios agros aliis loces, vt tenent Doctores omnes. Illa ergo conductio est prohibita, quae supponit emptionem eo sine

conductionis factam, vt si emeris pradia, vel animalia ad conducendum; vel est conductio spectans venditionem subsequendam, vt si conduceres agros colendos non in tui sustentationem, sed ad vendendos fructus, & inde lucrum comparandum. Quocirca infert Molina dista disputatione 342. verum secundum est. cum Lassarte de decimis capite 19. numero 56. esse Ecclesiasticis, & Religiosis interdictum vvas emere, vt vinum per conductos ministros vendant. Et haec sententia mihi placet. Sed quid dicendum si emas lanam, vt ex ea pannum conficias, praesertim per interpositas personas? Marcellus Vvlpe in praxi iudiciali capite 33. numero quarto; Antonellus vbi supra, & alij asserunt hoc Clericis non esse interdictum; sed ego adhaereo affirmatiuae sententiae cum Castro Palao vbi supra, & Gutierrez question. practicae libro 7. questione 93. numero 42. & 33. Verum non desinam hic adnotare quod Fagundez de contractibus libro 5. capite 11. numero 29. putat probabilius non esse Clericis interdictum sub peccato mortali emere vvas, vt vinum per operarios efficiant; vel lanam, vt vestes faciant; tamen firmiter tenet supradictos teneri ad gabellam, quia ait ipse, licet hoc presè, & in rigore loquendo, non sit Clericis prohibitum, neque possit dici negotiatio, nihilominus sunt quaedam res, quae Ecclesiasticos non decent, ac proinde tanquam res indecentes ex voluntate interpretatiua Principum, Sactorumque Canonum censendi sunt clerici illas exercentes ad gabellam illarum in conscientia teneri, & aded numero 34. postea sic asserit; secus esset si Monasterium solam venam emeret, non vt per Monachos suos, sed per operarios laicos ad id pretio conductos, ferrum ad vendendum conficeret, esset enim quaedam negotiatio inducens, & ided ex voluntate interpretatiua Sactorum Canonum Principumque saecularium ex tali modo indecentis negotiationis, tenentur ad gabellam, sicut dicimus numero 29. de iis Ecclesiasticis, & Religiosis, qui vvas, & lanam emunt, vt vinum, & pannum conficiant per suos operarios ad vendendum. Ita ille. Immo plus addunt aliqui ex lana propriorum animalium conficere pannos per conductos Ministros ad vendendum, genus est prohibita negotiatio, gabellaque inde debetur, vt ex probabiliori sententia defendit. Ita Gutierrez vbi supra, numero 38. Palaua loco citato, & Molina disputatione 342. Nota etiam non esse negotiationem prohibitam si ex propria vena ferrum etiam per ministros laicos faciant, vt vendant. Si tamen venam ad hunc finem emant, vt non per se ipsos, sed ministerio laicorum ferrum faciant, & vendunt, aliqui dicunt esse illicitum, quos asserit Molina de dispu. 342. §. Syluester. ipse tamen merito cum aliis contrarium tenet, quando non sola vena, sed pradium etiam, cui adharet vena, emitur, & in hoc rectè Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo de iust. tom. 2. disp. 26. sect. 3. n. 3. non agnoscit discrimen inter rem emptam, aut ex testamento habitam, cum vtraque sit illius Monasterij, v. g. quod potest fructus rei suae etiam per laicos operarios extrahere, & vendere. Et tandem possunt Ecclesiastici etiam Religiosi animalia emere, quae in praxi agris, & praediis nutriant, vt cum creuerint, vel partus exarserint, illa, illorumque fructus vendant; item possunt mulam, aut iumentum emere, vt cū creuerit, & inferuerit, carius vendant, praeterea possunt licite locare illis propria pradia agros, & iumenta, vt ea locent; sed vt aliis ea ab illis pretio conducant; genus est negotiationis, illis illicitum, de quo ad gabellas in conscientia tenentur. * Conducere etiam possunt pradia ad suam, suorumque sustentationem, non lucrati causa; Si tamen lucrati causa, non causa propria sustentationis, vt dixi, agros alienos, aut salinas conducant, vt fructus, vel salem exinde confectum vendant, esset id negotiatio, proindeque gabellam ex ea deberent; si

Sup. his magis clarè quamvis breuiter in §. vlt. Ref. praeterea: & pro conductioe agri colendi in to. 9. tr. 2. Ref. 264. & infra in hoc ipsomet §. Propè finem. vers. condu- cere etiam,

Sup. hoc in Ref. seq. §. Item illa mutatio, si-gnanter prope finem dicit §.

Sup. hoc sup. in §. 1. huius Ref. à lin. 5 & signanet in Ref. & §. eius annot.

* Sup. hoc paulò post initium huius §. vers. Vt si conduceres agros. & in alia Ref. eius not. pro ista quaest.